21.1.2019 HE 137/2018 vp

Vanhempi hallitussihteeri Jenni Herrala

Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1. Aluksi

Puolustusministeriö on osallistunut hallituksen esityksen laatimiseen työryhmässä ja lausuntokierroksella ja sen näkemykset on otettu hyvin huomioon.

2. Reservipoliisin käyttö normaaliolojen häiriötilanteissa

Esityksen 2 §:n mukaan normaaliolojen häiriötilanteilla tarkoitetaan sellaisia poikkeuksellisia tilapäisiä tilanteita, joissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ei ole mahdollista poliisin olemassa olevin voimavaroin. Puolustusministeriö katsoo, että säännöstä voitaisiin täsmentää soveltamisedellytysten joustavuuden lisäämiseksi esimerkiksi siten, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen saattaisi poliisin olemassa olevilla voimavaroilla vaarantua poikkeuksellisissa tilanteissa, jolloin poliisin voimavarojen välitön täydentäminen olisi välttämätöntä.

3. Reservipoliisin käyttö valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai puolustustilassa

Esityksen 2 §:ssä todetaan, että valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai puolustustilassa voidaan päättää poliisinhenkilöstön täydentämisestä reservipoliisihenkilöstöllä kyseisissä laeissa säädetyllä menettelyllä. Valmius- ja puolustustilalait eivät kuitenkaan sisällä suoranaisia säännöksiä poliisin henkilöstön täydentämisestä. Sääntelyä voisikin puolustusministeriön mielestä tältä osin täsmentää. Reservipoliisin käyttöönottoa koskeva päätös voidaan tehdä valmius-tai puolustustilalain soveltamista koskevan päätöksentekomenettelyn yhteydessä.

Esityksen 11 §:n mukaan reservipoliisiin kuuluva henkilö ei saa purkaa sitoumusta puolustustilalaissa tarkoitetun puolustustilan aikana, jos sitoumuksen purkamisen tarkoituksena on välttää puolustustilalaissa tai asevelvollisuuslaissa säädetyt velvollisuudet.

Puolustusministeriö näkemyksen mukaan säädöksen sitominen puolustustilaan on reservipoliisin käytön edellytysten turvaamisen kannalta liian myöhässä, jolloin myös riskinä on Puolustusvoimien sotilasyksiköiden sitoutuminen poliisille annettuun virka-apuun. Rajoituksen kattavuus tulisikin laajentaa niihin turvallisuustilanteisiin, joita varten reservipoliisi on tarkoitettu muodostettavaksi. Liityntä asevelvollisuuslain velvollisuuksiin ei ole välttämätön, koska reservipoliisiin kuuluva ei välttämättä ole asevelvollinen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

4. Reservipoliisin valintamenettely ja tiedonsaanti asevelvollisrekisteristä

Puolustusvoimat ei nykyisin saisi antaa poliisille suoraan tietoja asevelvollisrekisteristä reservipoliisiksi rekrytointia varten. Kohdehenkilöiden valinta rekrytointia varten tapahtuisi siis alkuvaiheessa ilman poliisin välitöntä osallistumista. Halukkuuskyselyt asianomaisille lähetettäisiin Puolustusvoimien kautta ja tehtävään halukkaat lähettäisivät hakemuksensa poliisille henkilövalintoja varten. Valittavia henkilöitä koskevat varaamisesitykset (VAP) tekisi poliisi Puolustusvoimien aluetoimistoille. Valittavien henkilöiden taustan selvittämiseen liittyy se ongelma, ettei reservipoliisi kuulu Puolustusvoimien toiminnan piiriin, jolloin myöskään rikosrekisteritietojen saaminen ei ole mahdollista. Toisaalta asevelvollisrekisteri ei sisällä reserviläisten rikosrekisteritietoja, joten Puolustusvoimat ei täysin tiedä reserviläisten tilannetta varusmiespalveluksen jälkeiseltä ajalta. Reservipoliisiksi valittavista on tosin tarkoitus tehdä perusmuotoinen turvallisuusselvitys.

Puolustusministeriö pitää perusteltuna, että tiedonsaantia asevelvollisrekisteristä koskeva säännös lisättäisiin eduskunnan käsiteltävänä olevaan henkilötietojen käsittelyä puolustusvoimissa koskevaan lakiin ja esityksen 14 §:n tarkoittama reservipoliisirekisterisäännös lisättäisiin lakiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa.

5. Reservipoliisin varustaminen ampuma-aseilla ja muilla voimankäyttövälineillä

Esityksen 8 §:n mukaan reservipoliisilla on oikeus ampuma-aseen käyttöön poikkeusoloissa ja puolustustilassa poliisilain 2 luvun 19 §:ssä säädetyllä tavalla. Puolustusministeriö pitää tätä perusteltuna. Aseistamaton reservipoliisi ei täysipainoisesti kykenisi yhteistyöhön Puolustusvoimien kanssa varsinkaan poikkeusoloissa tai puolustustilassa. Reservipoliisin tehtävät normaaliolojen häiriötilanteissa ovat esityksen 4 §:n mukaan lähinnä poliisin toimintaa tukevia tehtäviä poliisimiehen välittömässä ohjauksessa. Poikkeusoloissa ja puolustustilassa tehtäviin kuuluvat kaikki poliisin tehtävät poliisimiehen apuna ja tämän ohjauksessa.

6. Lopuksi

Puolustusministeriö kannattaa reservipoliisijärjestelmän luomiseen tähtäävää säädöshanketta. Järjestelmän käyttöönotto ja kehittäminen edellyttävät entistä tiiviimpää yhteistyötä poliisin ja Puolustusvoimien välillä. Toimiva reservipoliisijärjestelmä parantaisi välillisesti myös Puolustusvoimien päätehtävän, sotilaallisen maanpuolustuksen edellytyksiä sekä normaali- että poikkeusoloissa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi